

AUSZRA.

Laikraštis, isleidžiamas per Lietuvōs mylėtojus.

„Auszra“ iszeina Ragainėje 20. kožno mėnesio pavyzdyje knygutės 32 pusiu. — Prekia: ant metų arba už 12 numerū 2 m. = 2 rubl. 20 kap., ant 1/2 metų 1 m. = 1 rubl. 10 kap. Atskiras num. 20 pf. = 10 kap. Apgarsinimai, spaustuvėj „Auszrōs“ priimami, kasztūja už kožna pusiau dalytā cilutē po 20 pf. = 10 kap., laikytojams puse tiek. Nū 1. liepōs m gali „A.“ prie kožno cecor. karal. pusto iszsiraszydinti.

Eik laukan!

Kasžinkoks ponelis, vardu Zero (t. e. niekam ne vertas) šiteip ambrija ant mūsų iš Marjampolės 163 Nr. lenkisko laikraščio „Gazeta polska“, Varšavoj' isleidžemo: „Mūsų gimnazijoj' didesne puse mokintinių yra vaikai ukiniukų (Lietuvių), kas rodo, kaip labai žmones mūsų kampo veržiasi prie mokslo, o turtingumas jų daug jems tame gelbsti; iš to jaunimo kožnais metais ne maž naudingų dėl savo krašto iseina vyrų. Nūg ne per senai pas tūs žmones sutinkame apsireiskimą kasžinkokio ne gero velijimo dėl mūsų (Lenkų); reikia tą prirokūti intekmei piktai skelbiamų individų, iš kurių kiti ir už rubežiaus mūsų žemės gyven, isleizdami ten laikraščius ir knygeles su labai pavoingu linkimu, rupindamies vienu kart suvaidinti tūs žmoneles su mumis (Lenkais). Deltogi pas tūs žmones nūg tulo laiko pradedame regėti aiškei pastangą prie gyvenimo pagal savo budą, o iš to ir truputį neapikantōs dėl savo prietelų (t. e. Lenkų). Tačiau tai pa-

laima, kad šio krašto dvasiškyste (kunigai) rupinasi tam priešintis, apšviesdama tamsųjį svieta ape ipatiškiasias inteneijas tų parsidavusių žmonių (t. e. Lietuvôs rašytojų). Ilgai apie tai reikētu rašintie, bet dabojent ant vietôs ir kitû dalykû veliju užlaikintie tylėjimą, tikrai nusitikedamas, kad visa ta intriga tures tikrai prapulti. Tame reikale be abejojimo daug gali padarinti gero, beje ir išrauti su šaknim's pradžia tôs piktybês, šviesioji intekme ant mūsų dvasiškystês Vyskupo musu, kun. Olakôs, Vilkaviskije givenancio, kaipo žmogaus šio krašto, iš kurio jis pats paeinąs ir delto gi ir gerai jį pažinstąs; Vyskupas, regis, teiksis akylai ant to daboti.“

Toks marijampoliškio mus' apskelbetojo balsas atsiliepe labai toli: amerikoniškoj' lenkiškoj' gazietoj „Gazeta polska Chicago“, Nr. 34, mums teko jau jį skaitinti; išleidžemas vel Petropylej' nedëlraštis „Kraj“, 29 Nr. patalpina tûs pačius žodžius, ne minint tiktai Vyskupo, neatbodamas, matjūt ant to, iš kokiôs balôs jis semja tûs dumblius.

Kad Zero turi ant myšliês munis — ne abejojame. Gyvenam kiti ir už rubežiaus ir išdūdam' laikraštį labai skajtomą visoje Lietuvoj', laikraštį, kursai stato sau už mierį šaukimą Lietuvių prie gyvenimo pagal savo ipatingą nūjega. Reikia pripažinti, kad p. Zero ne daro daug su mumis ceremonijų; jis gana gerai žino, kad mes asame už jį silpnesni ir kad mums apsingiti yra da ne lengva: kodėl gi iš užkampio ne užpultie ant mus' ir ne inkansti, ipačei turint darodymus,

kad mes asame parsidavę? Ne paikas žmogus buvo, kurs kitą kartą sake: „calomniez, monsieur, calomniez, il en restera tousjours quelque chose“! (apkalbinek, pone, apkalbinek, vis liks iš to koks truputis). Gaila tik didei, kad p. Zero ne sako, kam mes parsidavem, velniui, ar piktam žmogui; žinotumem bent, ar daug musu žmonems gales padeti dvasiškyste, jai jo Ekscelencija kun. Vyskupas lieps jai karą su mumis užvestie. Atsakinti ponuj Zero ant jo melagystės ne skaitom už reikalingą daigtą. Jis, matoma, prigul prie tų individų, kurie „nieko ne užmiršo, ir nieko ne išsimokino“, ir kurie ne gali suprasti, kad galima butu imtis už darbo iš meilės dėl savo giminės; nes, regis, jis paein' iš tų ponų, kurie du šimtu metų pardavinejo savo karuną lik visiškai ne pardave savo tevų palikimą. Nesidyvisime ant lojimo p. Zero ir kitų niekingų žmonių iš tôs prastôs priežastiės, jūgei pažinstame tarp Lankų, givenančių Lietuvoje, daug tokių vyrų, kurie patys ne pagirs to lojimo, o mums rodos, kad tie vyrai turi daugiau tiesôs kalbeti vardan savo tautôs. Su tais vyrais jau susikalbejom: pasisakem, kaip mes numanom valnybę giminių, gyvenančiu ant musu šventôs žemelės ir kam mes tarnaujam: svetimiams dievams, ar savo tamsesniems broiams. Nemyslijome jo Ekscelencijai Vyskupui Olakai bei esančiai po jo valdžiôs dvasiškystei užsimesti su savo prietelyste, bet prašytumeme jų pirma negu pradese karą su mumis, kaip Zero mus baido, bandinti pažint, keno asame priesininkai: ar darbininkų visokio stono ant aša-

romis ir krauju aplaistintôs musu žemês, kuri laukia nûg savo vaikų, kad setų ant jôs grūdą sandorôs, meilês, teisybês; ar vel dažintų lapių, kurios meilę tevyskês noretu pamusti savo egoistiškais, ne dorais interesais ir po skraiste prie-telystês dël Lietuvôs neša jai amžiną prapultį, atimdamos jai ipatingą veidą. Turime viltį, kad dvasiškieji vadovai mūsų, pasižinę kaip prider su mumis, atsakins ponui Zero drauge su „Aušra“:
— „eik' laukan!“

St. Szunb.

Margis.

Giesmė isz Lietuvôs veikalû,
paraszyta L. Kundraiczio (Kondrataviczês).
Lietuviszkai iszguldë S. Norkus.

Pirmoji giesme.
(Pradzia 3. numeryje.)

XI.

Lietuvei nudrausti nûg Margio seno
Jauną križioką pylen nugabeno. —
Pylis medine, tik ant aukšto kalno,
Iš tryju pusių nûg prieities valno;
Sienos iš rąstu pušyniu patiektos,
Smailais statyneis aržûlu apdiegtos,
Aukštu aplinkui grioviu aptaškintos,
Geležies durys drutai užrakintos;
O apačioje urvai gilei iškasti
In gyres ir kaimus slapçe išvesti,
Tamsus, kaip filos, kur lidoja lapes,
Rodos ten žalçei, o ne žmones slapes;
Plaçei ir drutai plytom's išmurinti,

Dėl atsargumo tyčioms padarinti.
Nes, su pasaleis križiokais sebraujent,
Reike dabotis, niekūmet nelaujant;
Reike turetie ir zuikio budrumą,
Glūdino gylį ir lapės kitrumą,
Ant ju šventumo ne pasitiketie —
Ginklą iš ranku ne naktij' ne detie.
Lietuva šventa! kodel vaikai tavo
Taip suminkstejo inirtume savo?
Kodel apmauda jų širdij' užgeso?
Čze šurmulūja — tai vel galvą kaso ...
Vakar apmaudžei nei vilkas salino - -
O šendie šyrdže jau pasidalina,
Jau alaus styklą išgeręs pravirko,
Ką vakar kraujūs' užmiršta, kad mirko ...
Sztai senis Margis — vakar ugnė spjove,
Kalboj' nei Perkuns debesyje griove;
Szendie suminkšto, šyrdis atsileido,
Jau malonesnis kalboj' ir ant veido;
Atsidusejęs pylen jis nuejo,
Kur jaun's križiokas apkaltas gulejo.

XII.

Pylen inejės pašalij' sustojo. —
Križiokas skaudžei guledam's vaitojo,
Galva nusvirus ant akmenio kieto,
Tekančiu krauju iš kaktôs aplieto;
Ranka mosūja, tartum, lig noretu
Saule akyse kad jam ne spindetu. —
Margis žiuredams ing jiji meilingai,
Szytais prabylo jam žodzeis šyrdingai:
— „Gaila man tavęs, Vokieti nedoras!
„Tu asi jaunas, rasi ir bajoras,

„Motina, rasi, kur sunkei vaitoja,
„Taveš ne tekus, sunkei ašaroja?..
„Mato bet musu dievai maloningi,
„Kad jus dėl musu asat' ne teisingi!
„Pylese jusu Ringos ir Marbargo
„Mus' jaunumene gana jau privargo,
„Ir šendie vargsta, o ir vargs be galo!..
„Szyrdise jusu meile mat, atšalo!
„Tau nors lengvesnis myris atsitinka —
„Kriši, kaip varpa, kad pjutė ištinka....
„O musiškei, ing jus pakluvę šali,
„Myršta kasdiena ir numyrt' ne gali!
„Badu kankinti in pusę inmyrę
„Da jie givena, daug pikto datyrę!...
„Man taveš gaila, nes ir tu čion kenti,
„Bet laikit' angį stimpančeję antij' —
„Tai, kaip bematant, gradejo savo,
„Kad ją nūg myrio jisai atvadavo,
„Atgijus inkas ir parodžius opa,
(„Uj! padumojus, tok jau šyrdį sopa!)
„Kiek tur' truczinos palėis ji in kuną...
„Geraus uždovit' pasaliu slinkuna“!..
Taip Margis senis, patsai sav' šnekedam's,
Dumojo dvasioj', kad križioks guledam's,
Jį ne supranta, ką kalbą — ne žino,
Ką jam padarit', kur padet' ketino.
Bet Vokietukas su vaikais prusoku,
Pirmneng jis tapo kareivis križioku,
Ant kranto juriu tankei susiejo,
Žiuret', kaip vilnys siubavo nūg vejo.
Nūg ju ismoko jis kalbôs prusiškôs,
Kuri ivairiŭj' maž' nūg lietuviškos.

Todel išgirdęs, ką Margis kalbejo,
Taip lietuviškai ing jį prašnekejo:
— „Lietuvi narsus! manę žudyt nori,
„Sakai, križiokai mes asam nedori,
„Gali taip buti; bet vyr's nedorybės
„Ar negal rasti truputį teisybes?
„Sakai, mes kandam, nei piktos givates —
„Ne tiesa yra; ar ne asi matęs,
„Kaip tos šnipštūles, rankoms jus' penetos,
„Slankioja, raitos', tokios yra letos,
„Pikto nedaro, ne kanda ne vieno,
„Ipač tą žmogų, kur's jais girdo pienu...
„O aš tik žmogus ir žmogum' but' noru —
„Kodelgi manę vadini nedoru?
„Ar jau piktesnis bučiau už givatę?
„Grumtis, teisybe, mes asam papratę;
„Bet mokam mylet savo geradejus,
„Ir meile šyrdij' ne nustos klestejus.
„O šyrdis norint ką piktą pageistu —
„Tai šytas križius darit' ne daleistu;
„Žodį tau dūdu — ir jei susimilsi,
„Sakau teisingai, kad ne apsivilsi!“

XIII.

Margis ne šendien su Kryžokais grudas'
Ir gerai žyno, koks ju yra budas,
Sandora koke ir ką vertas žodis:
Szendien prisieks tau, o rytoj' vel vodis;
Givolus išpjaus, žmonelę iškardins,
Kaimus ir pyles sudegins, suardins,
Nes jau ne syki sus'tart' pasitaike —
O niekad dūta žodį ne užlaike.
Margis tą visą nors gerai žynojo

Ir nors klausidam's dar nusisipsojo,
Bet išpalengvo žodžems intikejo,
Kuriūs kryžokas guledams kalbejo.
Meilingais žodžiais kalbantį išgirdęs,
It tunas tirpsta — nors buvo inšyrdes.
Reik', mat, žynotie Lietuvos silpnybę:
Jis atleis kožnam didžausę kaltybę
Skrauda užmiršta, nelaimėj pagelbės,
Kas gimtineis žodžiais in jįjį prakalbes.
Tą privalumą gamta pasavino:
Gerai da, kad to svetymi ne žyno,
Nes jau Lietuviu artu ir aketu,
Kas jo silpnybę tą šventą inspetu.
Tokę silpnybę ir Margis turejo, —
Vos tik kryžokas in jį prakalbejo;
Szyrdij padumojęs, jis ilgai ne lauke,
Dabojenčius vyrus prie savęs pašauke,
Kruvinas žaizdas liepe jam užrištie
Ir in sekličę šviesesnę nuneštie,
Kur saule žyba ir sveikesnis oras.
Toke bo vale ir toks Margio noras,
Kurio Lietuvei insakus išklausę,
Vale ir norą pyldo koveikiausei.
Kryžoką, kuriam myrį buvo leme,
Jau išpalengvo, ant ranku paeme,
Sekličion neša ir gražei prižuri,
Kai tikrą brolių savo globej' turi.
Sekličė linksma — saulute žybejo, —
Vidurij' aslôs skūmas ėe stovejo,
Skūmas padirbtas iš aržūlo kieto;
Matit' kur-ne-kur ir alaus nulieta,
Ir taure stovi — iš jos mydus gerta,

Trupinei dūnôs ir druskôs nuberta.
Žymù, kad ėionai Lietuvei prieš karą
Rinkos ir džauges rodą pasidare,
Nes ir saidokai ir aštrios vieličios
Apsukmai kybo ant sienu sekličios;
Matit' ir brangus vyturei Totoriu,
Sparnai su ginklais Možuru raitoriu,
Skydos, bardišei, šarvai ir kalpokai,
Kureis apsimovę grumesi kryžokai.
Czion kryžok's mato ir žymes Malbargo,
Kur jaunumene, kaip sakiau, mus' vargo,
Žymej' arelis tur' žiedą lelijôs;
Mate vielavą su vardų Marijos,
Skraistes kryžokų su kryžumi baltu,
Prietaisa myrio Kristuso nekalto ..
Pamatę viską nors kunu ėion buvo,
Bet myslis toli kranton jurôs kluvo;
Atsimen', kaip ten' ir vilnys siubavo,
Atsimen tevą ir motyną savo,
Ir daugel, regis, da jis sudumojo,
Nes atsiminęs — apsiašarojo ...

[Dar ne viskas.]

Apie senovės Lietuvės pilies.

Pradžia 1. numeryje.

Galima butu paminetie, iš raštų to paties Wigando, da ne vieną šimtą tokių kruvinų ir baisių atsitikimų mūsų nelaimingoje ir nuvargitoj' per — krizokus žemėje; tikime vienok jog ir iš aukščiau suguldītų Wigando žodžių, skaitotojai numanitie gales, kokės tai nežmogiškas Wokiečiai kares vede su mūsų proseneis! ... Tas patsai rašytojas, krizoku budam's, tankei pats sako,

jogei jo brolei, križokai, viską Lietuvoj' „nežmogiskai“ (inhumaniter) naikinę! . . .

Ne vien didelomis karionėmis ir kelonėmis, bet ir mažomis gaujomis, križokai buvo pamegę Lietuvą naikitie. Instručo, Ragainės ir k. pilėse, buvo prilai-
komī, teip vadinami, *latrukai* (vok. *Ströter*), kurie kito jokio darbo ne privale veiktie, viena parubežemis val-
kiodamis per dienū dienas lauke ir tykojo Lietuvius užpultie ir apipleštie. Susirinkę po 10—20, tankei vel po 60—100 vyrū, tokie križokū latrukai, paslapta rubežū pereję, užpuldavę vidurnaktij' ant kokio girioje viensėdzo Lietuvio, arba ant kaimo, o uždegę trobas, javus, vislab grebe, kas tik pasiseke. Tankei Wigando kronikoj' yra pamineta, jog kone kasmetas toki latrai daugybę arklū, galvijū in Prusus parsivarydavę. — Pro-
senei musū, žinodami tokį Wokiecū būdą, per dienū dienas ne galejo kardo iš rankū paleistie, ipačei parubežese, kūmet numanitie ne galejei, kurioj' valandoj' ir vietoj' križokoi in Lietuvą inlįs. Didelems vel križokū minioms ne visūmet priešītis galint, reikejo tolidzo nors givastj savo saugot, ir nog vokiecū sleptis moketie. Tos' gadynės' tankios ir placos girios, vietomis ne pereinamos pelkes ir klampynes, tvirtai intaisītos piles visados gelbejo musū prosenius nūg persekinejimų križokū. Tankei labai jujū rašytojai mumis pasakoja, kaip vokie-
cei, per Lietuvą kelaudami, suvisai netikėtai tulojo pavieto giriosia daugumą susitėlkusių Lietuviū radę. Teip vienoje kelonej' križiokai dideliu buriu per Lietuvą traukdamiESI drauge su savo magistrū susitikę ne toli kaimo Svilone, ant upės Nerio (Vilijōs) kranto, viena „dievobaiminga“ Lietuvj, kursai, išsigandę, prižadejo nuvestiā jūs in tokę vietą, kurioj' draugia esą susirinkę giventojai iš trijų pavietū. Pagal magistro pali-
pimą, perdėtinej križoku skubinas in parodītą vietą, kur ateję randa tankumine giriōs susirinkusius giventojus iš trijų kaimū, iš tū kaimū, pro kuriūs križokai ejo. Sžitūs kaimus vokiecei sudegina. Nueję tolaū, dar du kaimu atranda, kuriū giventojai pasislepę teipogi. Tolau girioje ir šitūs Lietuvius atrado: vieni iš jų —

raiti, nog vokiečū pasprudo, o pekščius križokai gaud, muša, kaleimon stvere, moteris gedije...

Kožnas če gales suprastie, jog tos visos kruvinos kelones gerausei Wokiečems pasisekdavo vasara ir žiemôs laike, kūmet upes bei upielei musū ledu apdengtos asti. Rudeneis ir pavasareis, križiokai ir juju svečei atejunai, ipačei to laiko sunkeis geležineis šarvais apsirede, su didelu vargu galejė pereitie pelkias ir klampynes senovės. Sziluma saulelės, tarpindama žiemôs skrandą, gelbejo ne vieną syk' Lietuvą nog Wokiečū, kurie ne noredami rankosna musū proseniū patektie, pametė grobius ir plešimus, turėjo namon grištie. Pavasariui prisiartinant' ir sniegui bei ledams tirpti pradedant, križokai iš Lietuvôs tekini skubinos grištie, nes upems ir upelams aptvinus, pereitie ne galima buvo, ipačei kokemė nežinomam kampe. Teip 1343 m. križoku magistras, Luter vardu, su daugybe kitū aukštū kareiviū, labai jau per dvi dieni nuskriaudęs didelį Lietuvôs plotą ir daugel išpustijęs, turėjo vienok su pasiskubinimu namon grištie, nes, saulei užkaitinus ir sniegui betirpstant, pakilę dideli pavandenis. Jei musū laike maži upelei, iš kalnū begdami, lytingūse metūse, arba ir pavasareis, didelemis srovemis tapsta, tai kokie galejo butie senoveje pavandenis, kūmet visa Lietuvôs žeme žalavo traškančomis giriomis apžėlusi, ir kūmet dregnôs bei vandeniū daug daugiau buvo! Teip Wigandas pasakoja, jog po sekminiū, 1381 mete, tokie buvę užgiri niam' trake pavandenis, jogei križiokai „su didilu vargu turejė perplauktie ir mažus upelus“. Lytingi metai didelei križokams ne patikdavė, nes je, in Lietuvą ineitie ne galedami, be jokio darbo ir truso, kaip tas pats raszejas pasakoja, „ludni namie sedeje“ (tristes domi residebant).

Inimdami musū piles, Wokiečei buvo inmege visūmet sargybôs ir apginimo virus visus uzmušinetie, arba uždege pilės trobas, liepsnose ir dumūse jūs nutroškijie. Senovės raštūse randame paminėta labai tankei, jog tokę ar tokę pilę išgriaudami, Wokiečei križokai po kelis šimtus musū kareiviū visokeropiu budu nužudė.

Pastverdami savo rankosna piles, jie inpratę buvo sienas jų ir volus išgrautie ir su žeme suligijtie, idant prosenei musū, ne tekę apsiginimo vietōs savo paviete, lengveu inveikemi ir naikinami taptu. Krizokai, kelonese savo po Lietuvą, pilę užtikę ir apseupę ją iš visū pusiū, apguldayę ją, laukdami iki badas kareivius musū pri-vers pasidūtie; Lietuvems vel ne pasidūdant jie rupin-davęs statininių aštrakulū sienas išgrautie, volus išar-ditie ir tokiu budu pilę ingriebtie. Dėl uždegimō trobū jie vartoję pakulomis apsuktas ir apdervotas bei uždeg-tas šaudikles, kurios iš aukšto puldamos, šaudinius sto-gus liepsnoms pavesdavę; dėl išgriovimo piles sienū su savim visūmet kriziokai gabendavęs ipatingas mašinas, taranais vadinamas, o paskesniūse metūse — ir armo-tas arba bombardas. Tankei krizokū rašytojai pasakoje, jog inimtie ir atimtie iš Lietuviū tulają pilę labai sunku buvę, nes narsybe proseniū musū neimanitinai didelē buvus. Senovēs Lituvei žinodami, jog Wokiečiai pilę pastverę, visus jōs apginejus ir giventojus nužudis, gi-nesi nog atejunū su didžause energije ir stiprybē už lūsybę savo teviskēs, trokšdami nors krauju savo brolus tevinaičius nog kriziokiško kankinimo atvadūtie!... Pasislepę už statininių pilēs sienū ir volū prosenei musū in vokiecū kareivistę šaudiklemis iš kilpinių leidę, akmenaičeis iš mētiklū mētę, nog viršaus volū dideleis akmenais in neprietelus risdavę, ragotinemis lipančus badidavę; susistverdames vel kovoj', su vokiečeis krutis in krutj, kalavijais arba šoblemis jūs kapodavę, sunkio-mis mušdavę būžemis ir geležies votagais (botagais), ant kuriū galo kibojas bumbūlas in du svaru smagumo. Wartodami per ilgus metus vien tokius paprastus karēs ginklus, prosenei musū, pagal visū senovēs rašytojų ludijimą, „kariose buvę baisei smurtais (smarkeis) ir dranseis“ ir ne vieną kartą krizokams kailj skaudžei iszperę. Senovēs Lituvei per ilgus amžius tureję nesu-ligitinai menkesnius šarvus bei karaivistēs reikmenis, ne kaip jų kaiminai krizokai; kareudami dangstesi giri-niū givulū kaileis, it (kaip) skydomis, tik paskesniūse metūse — ir tai vien turtingesni bei bajorai — insi-

mane devetie geležineis šarvais ir skydomis. Da 1406 m. Lietuvių kareivistei prisiartinant, Wokiečū križokū magistras, neišsigansdamas, prataras: „jūsų kareiviste (Lietuvei) turi daugiau šaukštū bei bludū, ne kaip ginklū.“

Koksai buvo apsiginimo ir pilū apginimo budas, jų per Križokus inemimas, o teipogi musū garbingū prabočū narsybe, aiškiausei regetie ir numantie galesime iš sekančū atsitikimū, kuriūs patys križokai apraše.

Pabaigoj' viešpatavimo didžiojo Lietuvós karalaus, Gedimino, Užginem Trakē, o Trempū arba Trempiniū paviete, riogsojo ne per toli nog križokū rubežiaus, stiprei intaisyta ir tvirta pile, ant kuriós bei ant visós Trempū aprubės viresniu perdetiniu buvo paskirtas garbingas o stiprus vyras, vardu Margis (Marger)*).

Tūmi tarpu, kelonems kareiviškomis vokiečū nesilaujant, pradzoje 1335 m. križokū magistras išrinktas tapo Teoderikas von Altenburg, didis Lietuviū neprietelus, kursai dabar visą savo neapikantą bei bjauriausę narsą ant musū prabočū išlietie geide. Jau pradzoje 1336 meto, dėl pagelbós križoku, iš visós kone Europós renkasi ir telkiasi pas jūs dideles gaujos visokeropū dikadūniū — kareiviū, trokštanciū musū prabočū krauju visokes bjaurybes ir nusidejimus givastiēs savo nuplautie. Cze pas križokus svezūse regime ir Brandenburgijós markgrovą Ludviką, jaunutelį vokietijós Ciecoriaus sunų, grovą Pilipa von Namur, grovą Bertholdą von Henneberg ir daugel-daugel kitū šarvūtū kareiviū ir bajorū iš Prancuzijós, Austrijós bei kitū žemiū. Pabaigoj menesio Vasario (Februario), kūmet musū upes, upelei bei pelkes

*) Ape šitą garbingą virą glesminikas sako:

. . . Matit' kad Margj Lietuvei godojo,
Nes už jį stipresniu ne viens ne pastojo.
Stiprus arzūlai giriose Ramnavo,
Kur dievam's savo Lietuva tarnavo:
Baisu kaip perkun's debesij' pabunda,
Viskas ant žemės tik pleška, tik dunda,
Bet už arzūlą Margis yr' stipresnis,
Ir už Perkuno kirvis jo baisnis . . . .

S. Nark.

užsaulę da buvo, minios križokų drauge su jų svečiais, pereję Lietuvės rubežiu, atsigrudo per tankes gires, pro Pajevonio pilę, in Trempū pavieta, kursai tūmet ne buvo da per vokiečius apipleštas ir iščuditas. Prabočiai musą, apsaugoti per degančius stiebus, renkasi visi ir iš viso pavieto in Peleniu-pilę, kurę pridurmai apsiaupia ir apgula križokai. Jau kelias dienas apgulimas duravo, o križokai pilę ne gali inimtie; dienomis bei naktimis mušis palei sienas nesilauja. Prabočiai musu su didžiause bei dyvina narsybe stiprei ginasi nog Wokiečū, gelbedami savo dievus, savo lūsybę, savo gyvastį, moteriškes bei kudikius. Bet jems, sako Voigt'as, jau ne šviete laimės žvaigzdele! Gindamies be palovės per keuras naktis bei dienas ne mažai, nuilso, o križokų mašinos-taranai, jau prie pačū pilies sienū parioglitos, be palovės ir vis labiau statininių astrakūlū aukštās sienas bialdže bei truškina. Vokiečiai, tikedamies didelį pileje grobį rastie, vis smarkiau sienas tranko; viens kareiviū, vardu Werner von Rhensdorf, sustatęs in 30 vyrū liepe šaudit' in pilės trobas vien degančomis šaudiklemis, kuriū in 600 paleista. Sztai jau ant šiaudinių stogū ugnis sublizgejo, o križokai kiek imanidami praded' jau sienas arditie. Rasi ant balso Margio: „Virai! žuva jau pastēra*) apsiginimo nog Wokiečū viltis; geriau per ugnį dangun patektie, ne in križokū rankas papultie!“ prabočiai musū mēto in ugnį visą turta savo, veržesi in degančes trobas bei ant liepsnojančo laužo; kudikelei, moterys, senei, vyrai kareivei — visi linksmi liepsnose givastį baigę.... Patsai Margis kerta kareiviū galvas, idant jie givi vokiečems ne tektu, o pabaigęs šį bauginą darbą vai kelus ir savo pačę kardū nugalabijęs, pats ant degančo laužo, krutinę savo tūmi paču kardū perveręs liepsnose garbingą dvasę išleidže.... Tūtarpu, jau išgriovę pilės sienas, križokai krikštaudami vidun veržesi, turtus grebtu.... Per dumus bei liepsnas regi jie tiktai ant liepsnojančo laužo vieną senutę-veidalytę, kuri su didelu

*) paskutine.

kirviu rankoje užsimoje, galvą paskutinio kareivio kirsdama . . . Da valandele — ir baisios liepsnos bei kamūlai dumu in padanges risdami, apsiaupe šią visą traškanti ugnise laužą, išgelbedami prabočius mūsų nog križiokiško kardo ir verguvės! . . . Tokiu tad budu, ė Pelenių-pileje, pražuvę in 12 000 Lietuviū, tarp kuriū buvę in 4000 kareiviū, pilės apginejū! . . . Vokiečiai ilgai pelenūse bei anglise žarstę, turtu ješkodami; bet šitaj' niekur ne regeta narsibia praboču musu teip buvę inbaugiti, jog in Lietuvą toliau jan ne drisę kelautie, ir taj' pače diena, keletą arklū pilės aprubije sustverę, namon dulino. Tai buvo 25. d. Vasario.*)

(Dar ne viskas.)

Tiesôs zerkolas.

Aurea prima sata est aetas. . . .

Virgil.

Mandagioje — auksinej'
Atsciaūsoje gadynej'
Kaip pirmoj' žmogystej', —
Tarp giliausios romybės
Ir sandarios vienybės,
Meilingoj' brolystėj',
Plauke dienos laimingos
Skaidzios, dailos, garbingos,
Tykios, kaip aniūlų . . . .
Tiesa ejo par svieta
Ir lanke kožną vieta
Su savo zerkolu.
Kiekviens matesi tame
Zerkole teisingame —
Nes jis rodindavo
Paslepčiausius kiekvieno
Geidulus, bet nei vieno
Neapgedindavo.
Romus, laimingi laikai! —
Bet netruko jie ilgai,
Nes svietas in viso;

Veik pastojo rustingas,
Piktas, neprietelingas, —
Tad Tiesa atgriso
Nū pagedusio žmogaus
Ir paleke ant dangaus
In palociū savo.
Bet kadangi ne viens ten,
Kas tiktai dvasioj' given',
Jo nereikalavo, —
Perpikus is aukštībės
Teske ant siôs žemybės
Tiesrodyklj savo . . . .
Nabag's zerkol's in smulkes
Susitruškino dulkes
Ant žemės nupūles,
Ir smulkiosios jo dalis
Issiblaske in salis —
Ir buvo prapūles,
Del žemujū — žemonū
Ir del kilnujū ponū
Didžiosios daugybės. . . .

*) Platesnius aprašimus galima rasti vokiškoj' kalboj':
David Lucas: Preussische Chronik. Königsb. 1812. August
v. Kotzebue: Preussens ältere Geschichte. Riga 1804. Joh.
Voigt: Geschichte Preussens. T. IV, p. 534—537 ir t. t.

Velians amžį kelintą
Buvo vel išpažinta
Jū didės vertybės.
Bet ne matjt nūg ano
Laiko jau o ne vieno
Protingo tarp miniū,
Ješkancio rupestingai
Pantekintū rustingai
Jo smulkių trupiniu.
Laikais jūs atješkoje,
Bet nieks jūs ne vartoje.
Nes jie yr' per smulkus,
Priegtam yra ir drausmei
Su jais ne palšoj' uksmej'
Rodintis in pulkus . . . .
Todel ir tie, kurie tur',
Jūs ne rodo — kur kitur
Iksiol ale slepia,

Gilei dvasiōs antije
Lydo, gydo, kiemije
Ir gaiva inkvepia . . . .
Ar sugrinš kada Tiesa?
— O, Szviespatis su Szviesa —
Matula Visasties,
Atsiuns šviesibej dienōs
Atgaivinti šeiminoš,
Alpstančiōs gyvastiēs! . . . .
Taigi dransei in kovas!
Tiesa — Szviesa — vadovas
Mus'; — gyvastj ginkim'!
O zerkolo šviesianses
Dulkeles garbinganses
Rinkim, nūlat' rinkim' . . . .
1882.

J. A. V. Lietuvis.

Tadeusz Kasciuszka buvo Lietuvninkas.

Labai graži knjele po užrašu „Lietuvōs Bičiūlis“ ant 21 puslapio rošo: „Viriausis Lenku ir Lietuvōs vadas Tadeušas Kasciuska savo vysotima Apskelbimā (universalis) išdave lenkiškai ir lietuviškai. Tasai Apskelbimas Lenku ir Lietuvōs, karioms (vaiskams) dūtas buvo stoviklej pas Vinorius, dienoj 2. Gegužės, 1794 metūse. Taiposgi ir susirinkimas Rodōs Vilniuj' 15d. Gegužės m. 1794 metūse išdave lietuviškai savo prisakimā. Jeigu norietumej tūdu raštu perskaititi, tai atrasi knjgoj: „Archiv Vilienskavo General-Gubernatorstva.“ Tom vtroj, čast I. Vilna 1870.“ Lapas 143, 144, 145, 146, 147.“

Kad T. Kasciuska buvo Lietuvninkas ko geriaus galime daktirti iš jo paties gromatōs, rašjtōs 1784 metūse iš Lenku-žemēs pas generolā Niesiolovski, kurē pridur lenkiški laikrastei' „Kronika Rodzinna,“ o iš jo „Pravda“ nū 1883 mete Nr. 17. Akiva ši gromata dėl mumis ir dėl lenkišku „gaskonu.“ kurius teip pramane generols Kasciuska, šaip skamba:

„Jusu Mylista pone Gieradiejan! Meldziu Tave ant to vyso, kas yra givenime žmogaus ko meiliausu, kaipu pati ir vaikai, idant norietumei Tamsta Jo Mylesta Gieradiejas išvadūti manę iš vietōs taip nemeliōs, kaštaunōs ir salig siolei nieka ne dūdanczlos. Dievas mato, žodj ne turiu j kā pratarti, ir gerai, nes aš su jaučeis niekadōs ne kalbējan. Kas per Gaskonai! Bet aš jau liausiūs aprašinēti giventojus tōs žemēs; pasakisiu tiktai, kad ta žeme (lenkiška) graži ir jie turētu buti paskirta dėl viežlīvū ir gospadarnū Lietuviū, bet ne dėl jū, kurie yra tinginej ir žioplei. Noriekit manę

granzinti Lietuvon. Musiet išsižadat manes ir matote mane neišgalint tarnauti jums! Kasgi aš asmi, jegut ne Lietuvis, viengentis jusu? Par jums išrinktas, kam aš turiu buti dekingas jegut ne jums? ką turiu ginti jegut ne jūsų ir patsai save? Jegut jus ne susimynkštinste širdį įnešdami in Seimą apei mani, idant galiečiau pagrinšti, tai aš pats sau ką blogą pasidarisiu. Dievas mato, nes piktums manę ima, kad aš Lietuvis budamas, Lenkams tarnaučiau, o jus ne turite triju generolu, kad jums galybe koke ant virvutės laikis. Tada tik gal pajuste ir apei save pasirupinte. Ant galo pasitikiu ant prietelystės, su kure teikeisi manę pagarbinti, J. M. P. Geradiejas, prašau visados buti išvadotoju, manęs, kuris Tau noriu buti tikru, neatsimainančiu ir su tikra garbe Jo Mylistos pono Geradėjaus nnsižeminusiu tarnu T. Kosciuska, g. m.“

Tadeušas Andriejus Bonaventuras Kasčiūška, sunus Liudviko Kalavyninko breskos vajejadystės ir Teklios Ratomskaitės, gime tėviškej Merečovščyno, sloninskam' paviete, 12 Vaserio 1746 m. Mokinus' Korpuse Kadetu Varšovoje. Tėvi mirus 1768 m. mokinos Vokietijoj', Italijoj' ir Prancuzijoj' nū 1769 sulig 1774 m. Grįžęs iš tenai apsibuvo pas priveikdietoju savo, vaivodą Sosnovski Liubelskojoj žemej, Sosnovičoj, įsimylėjęs vienok į jo dukterį turėjo iš tenais trauktis į Prancuziję ir kaipo akroininkas, pribuvo ing Ameriką 1778 m., kur buvo pastatytas vadovu krovos ukvatinku. Laike mušios del liūsybės Amerikós, gražei pasiaiskino o labjaus prie apgulimo Naujo-Jorko, už tą tai per Vasyngtoną Viriausiję Užrūndytoją Amerikós tapo pakeltas į adjutantus ir populkauninkus, paskui į generolus brigadós su daleidimu tėviškainystės apdovanotas ne tiktai alga ir tėviške, bet ir orderu Cincinnati 1783 m. Pagrįžęs į tėvynę buvo užprasits gromata per Lenku karalų ir Lietuvós Didj Kunjgaikšti Stanislovą Augustą į kares, žinksnij' generolo. Mušės jisai po Zieliencais ir Dubienka 1792 m., paskui apleidęs tarnavimą išvažiavo į Drezną ir Lipską (Vokietijoj), 1792 m. per gimynietiško praneuziško susirinkimo pripažintas jam buvo ženklas ir tiesa prancuziško tėviškainio. Laike kilimo Lauku 1794 m. buvo apgarsintas 24. Kovo Krakovoj viršininku tautos. Pargalėjęs tada priesininkus po Rocláviciai pasitrauke į Varšavą; išlaike apgulimą nū 15 liepós 1794 m. sulig Rugsiejui, ir išvijo iš pilimu Miesto Prusu karalų; pažeistas mušije po Maciejovicais 10 Spalnio 1794 m. suimtas tapo ir pasodintas į kalinę Petropylije 17 Lapkryčio 1794 m. Paskui iš tenai paleistas per ciecoriu maskolių Povilą I. 19 Grodio 1796 m., ir apdovanot's per jį 60000 rubliu, kurius pyningus paskui gražyno, nuviko per Sztokholmą, kur jį karalus Žuvedu Gustavas IV. apdovanojo kalaviju, ir per Londoną draugystėje savo prieteliaus ir draugo pagal giuklą, Niemceviciaus į Naują-Jorką 1797 m., kur šydingai buvo patiktas per amerikonus ir senovės savo vyršininką, Vasyngtoną, buvusj tūmet prezidentu Suvienotu Žemiu Szaurinės Amerikos. Atiemės tenai užtarnautus piningus 12500 raudonu auksinu, apsigiveno Filadelfioj Amerikoj'. Užprasjtas per Dąbrovskį del įtaisimo itališkų liegi-

jonu žadėjo nuvikti tenai, bet ne prijeme padovanotės sąu ant ju viršininkistės. Todėl gi palikes Amerikoj Niemavičiu, gegužės m. 1798 m. apleido Filadelfije ir nuejo į Parižiu, kur pasipažines su Napoleonu I. ciecorium prancuzu, kuris jam padovenojes kalavija karaliaus Jono Sobieskio ir prižadėjęs granzinti Lietuvą ir Lankus, atemes nūg prusu, kalbino jį, idant jam padietu kariauti, bet iki ne įtikejo ing Napoleono prizadus ir jam ne padiejo. Per vyrą to laiko Kasčiūska perbuvo Berville po Parižium pas savo prieteliaus Zeltnerį. Po nūpūlimo Napoleono, Kosčiūska raše gramatą pas Ciecoriū Maskolū Alieksandro I. 9. balandžio 1814m., prasidamas milestės dėl saviės, davimo liūsibės dėl ukininku, davimo dėl Lietuvos ir Lankų konstytucijės pagal pavizdi anglikiškės ir prasidams gierės vietės prieteliui savo Zeltneriui, pas kuri jisai 14 metų pergiveno, Prancuzijoj ir Lankuse. Ciecorius Alieksandras I. labai maloniei jam atraše tūs pačius metūs. 3 d. gieguže: kad prijem jo aplankimą, gerinant jį graže vilče. Po kongreso 1815 m. buvo Kosčiūska Viennoj' (sostopilije Austrijės), kur tada buvo ant kongreso ciecorius Alieksandra I. ir jį pamaloniejo. Iš tenai nūvažiavo K. in Szveicariją in miesta Soliurą, kur buvo sutiktas su garbe per (miesčionis) pilionis ir kareivius. Pasijutes nukaršusiu ir nuvargusiu perbuvo galą savo amžiaus namūse prietelaus savo Zeltnerio Soliuroj', kur ir amžį pabaige su pylnu protu, turledams apstotą savo lovą per prietelius, 15. spalinio 1817 m. Buvo jisai geradieju ir apveizdetoju biednuju ir nuvargusiu, kuriūs jis pats atješkodavo. Aktu užtvirtintu nūg viriausybes 2 dienoj balandžio 1817 m. lūsybe apdovanojo ukininkus savo tieviškej' Sieknovicūse. Palaidotas yra Krakovoj, katedroj' ant Vaveliaus. Ant paminklo supile jam kaipo didžiavirni pilekalnį, kuris yra dabar aukščiausiu kalnu apigardoje, nūg kurio einanti uliče Krakovoj vadinasi Kasčiūškės. Megdavęs jis užsiimti taipjau tekinyste — išraižyste ir teplioiste o dar ir rašimais. Raše anas ir anglikiškai. Paliko jis surašitą savo ranka lenkiškai aprašimą kompanijės 1792 metų.

Garbinu ne tiek musu garsingą dydžiavirį Kasčiūska, kaipo kareivį, garbinu jį labiau, kaipo geradėja ir apveizdietoju našlaičiu, pavargeliu ir išliūsotojį ukininku, kuris pyrmiaus in kelis dešimtis metu, ne kad galiejo apei tą apmislitie karalius, išliūsavo anūs. Mums, šios gadinės Lietuvems, senovės karinę garbę užpakalij' palikusems, gali geriaus intikti šioji paskutinioji garbe žmogaus doru ir protingo, musų viengencio!

Rugpiutis 1883m.

Veveris.

Keli žodžei apie Kolera.

(Pradža 4 numeryje.)

Kolera pasirodo vieną kartą pridurmai — keloms adinoms praejus, — po užsikretimo; tankiau ale pra-

eina 2—5 dienos pirmiau, neng ji žmogų apima, ir tas kelū dienū tarpas yra vadinamas įsikereimo laikų (stadium incubationis). Aiškiau prasided liga roditis in 3 ar 4 dieną. Žmogus dar vis vaikštinedamas ir rasi, bedirbdamas galejo ir ne užtemiti kartkartais galvės sopejimą: tikrai liga pasiroda drauge su vidurevimu arba živatavimu (trizna). Iš pradžių-pradžiu vidurei pagenda ir ligonis tur' tankei begti laukan, priegtam mešlas yra iš pradžios tirštokas ir geltonas; tolyn — skistyn eina. Ant dienos varo jau 8—10 ir daugiau sykiu; vidurei išpusti ir tankei urzge. Vėlgis žmogui rodosi pikrus; liežuvis apšcei apdengtas baltoka glutele; burnoj' jauče kartumą; verče ant žengčiojimo ir vemimo. Tankei jau pirmoj' dienoj ligonis jauče karštį. Živatavimas labai greitai nusilpnina ligonį, ir visas jo pajegos veik mažta. Jam rodosi, taritum, kas jį sukulęs ir sumušęs: skauda jam ne tiktai galva, bet ir visi sanarei apalpe ir silpni; pradeda jį imti šaltis ir pasisodo prakaitas. Živatavimas tesasi 3—4 dienas ir — laimingai atsitinkant — ant kokiōs 5 ar 6 dienōs liga galiau prade silpnyn eiti, ir ligonis lengva-palengva atsigauna.

Sunkesniūse ale atsitikimūse išeinantis iš ligonio mešlas veik jau iš pradžiu-pradžios panēsi in skistimą, kurame butu viriti ryžei. Toks mešlas panašus in skįstą, palšą bučą, ne smirda kaip tikras mešlas, ir jame palauko — daug — mažai — nedideli gromulukai, taritum, išpumpejusi grudai ryžiū. Laukan varo 10—15—20 kartū ir daugiau ant dienōs, ir kū tolyn, tū labyn ir tankyn ir teip apstingai, tartum, — buca iš volēs teka. Drauge su trižna pasirodo vemimas su sopuleis po krutine. Viens ir kitas didei žmogu apalpina, pakirsdami jam rankas bei kojas ir guldindami jį ing patalą. Apstingumui ir daugybei sunkōs (skistimu) iš kuno išeinant, išdžiūsta ligonio liežuvis: troškina jį gerimas, bet ką išgere, veik per kitą galą išeina. Raumenise koju ir ranku pasirodo traukimas ir sukimas; oda (skura) pamelinūja, ipačcei koju ir ranku, atšala, nors vidui ligonis kenče didelį karštį. Akis induba; diktumas kuno veikei su-

niksta, o per tai nosis, pirštai, rodosi, ilgesni tape. Balsas silpnas, tikus ir drebantis; širdiės plakimas menkas ir tankus. Ligonis pagalus — jai liga vienodai tolyn eina — po dienai, kitai pradeda regimai nikti, alpti — ir čė baigiasi jo gyvastis. Daugumas ligonių šytoj' sunkesnej' ligoj' miršta in 2—3 diena, jai tik trižna ne gali buti sulaikoma ir nors kiek atpildomos kuno sunkos.

Pagal šytūs trumpai aprašintus ženklus galima pažinti tą bauginga liga.

Ką gi, klausite, reiketu veikti bei dariti, norint nūg jōs apsiginti?

Pirmučiause, kaip jau pamineta tape, liga šyta pas mus Europoj' yra visūmet viešne ir ateina iš rytinių žemiu. Kaip visūmet, teip ir dabar, kaip tik atleke ape jōs Aigypte pasirodimą žine, visų Viešpatyščiu valdžios pridurmai insake, idant, kur prigul, butu saugojama, kad žmones, kelaujanti iš Aigypto ir Azijōs, ne butu in Europōs žemes inleidžemi, pirm' neng bus darta, jūgei jie esą sveiki atkelavę. Todelei visūse didesniūse primariniūse miestūse, kuriu ostus akrutai aplanko ir kur jie paleidže savo keleivius, intaisyta yra ipatingi karantinai, kur keleivius tūs, pralaikę kelas dienas, paleidže, jai pas jūs per tą laiką liga ne apsireiške. Daiktai, kuriūs jie su savimi vežasi, tapsta ipatingu budu apvaliti, dumojant, kad tas apvalimas išnaikinsęs koleros bakterijas. Russijoj tankiausei šyta liga ateidavo par m. Odesą, iš pietu šaliēs. Girdejome, jūgei ir Rusu valdže teipogi jau karantiną intaisiusi tame mieste. Todelei turime — nors mažą — viltj, kad ta baisinga viešne rasi da ne daeis iv musu žeme. — Bet jaigu — ką ne daleisk Viešpatie — šyta liga aplankitu netikečiai ir musu Lietuvą, tai reikia žinoti, jūg ji labiause platinasi, jai atranda kur nečiūinumą, ne skaidru (nečystą) orą, ne apvalų givenimą. Kaip nūg daugio kitū limpančiu ligu, teip lygei ir nūg kolerōs noredami apsaugoti, turime pirmu pirmiause rupintis, kad givenimai musu butu skaidrei gražei prilaikomi, kad ne butu jūse smaryēs, suplėkusio nesveiko oro ir dregnumo. Ipatin-gai prie balu ir pelkiu givenanti privalo daugiause ligōs

saugotis. Kiemai ir dvarai turi buti apvaliti, visoki mėsai ir mėšlynai atitolinti ir išmesti, nes puvimas mėšlu irtt. gadina orą ir gali ligai kelę palengvinti. Ne sveikas ir neskanus valgis, nepriderantis gerimas, sunkus pervirš darbai, didei kunui ir sveikatai musu užkenke, o ligai pasirodžius, gelbsti ją ir padeda žmo'nes naikinti. Kadangi vasare naktys tankei yra vesios reike tad sergetis nūg atšalimo ir ne guleti prie adarų langų, arba ant lauko po grinu dangumi. *Saugotis didelei reike kad ne pagadint' vidurius per tokius valgius, kaip agurkai, obulei, gruszios, visokios ruogos, nes prie pagedusių viduriu greiczianuse kolera kabinasi.* Kolerôs laike reike ipačei saugotis nūg valgimo paminetu vaisiu. Gerimas šalto vandens, alaus — jai jautiesi susilęs esąs — gali teipogi labai užkenkti...

Kaip kozną metą, teip ir šymet vasara jau buvo pasirodžius Vokietijoj — ipačei Berline -- kelisyk musu namine kolera (cholera nostras), kuri nor's ne teip baisi, ir pavojinga, kaip anoji rytu žemės viešne, bet teipogi ne retai tulą ligonį, ipač tarp vaiku, pasmauge. Antra — užtemita tapo, jūgai paskutiname menesij' visoje Europoje šyltine ko ne išnikus, o ant jos vietôs pasirodžiusios kitos, teipogi limpancio ligos, kaip kruvinoji trižna (dysenteria) irk.; teipogi užtemita tapo, kad paskutinemis dienomis pilvo ir žurnų ligos pasidaugsinę — o tai vislab mums praneša, kad siometinej' vasaroj' galima tiketis pasirodimo ir kolerôs Europoje, ir jaigu ji atviktū musumpi, tai atrastū čė tam pritinkanča lūną šilunôs ir dregmės. Todelei jai kozną metą, tai šymetine vasarą da labiau — dvigubai turime saugotis nūg tos baisingos viesnės!..

Jaigu taptū ta liga ir Lietuvoj', tai galima tikētis ir tikrai sakyti, kad miestūse, kur žyda mėšlūse ir purvinūse titvaikeis knibžda, pirmiause pasirodis. Todel jai išgirsite, kolera miesto giventojus jau galabijanti, saugokites in miestą vaziūti, nes iš tenai labai yra lengvą ir in kaimus ligą pargabenti draugė ar su koku pirkiniu, arba vel su piragu, silke ir žuvimis, dėl kuriu kitas Lietuvis ir be reikalo ing miestą vaziūje... Jai

kureme kaime atsirastu ligonis, ant kolerôs apsirgęs, tai pirmucziuose reike ji atskirti in ipatingą grincze nuog svaiku žmoniu. Virai ar moteris, kurie tokį ligonį prižiuri, tur kožna kartą savo rankas gerai apmazgoti, jai tenka dasiliteti paties ligonio, jo mešlo ir vemalu. Aplankimas tokio ligonio per kaimynus ir gimines gali tik liga išplatinti tokiose vietose, kur pirm to jôs ir girdeti ne galejei. Vemalai, mešlas ir drabužei mešlu apteploti gerause sudeginti, jai kitokiu budu ne galima išnaikinti ligôs seklos — bakteridas. Jai kas turi namieje *kupervosą* (*Ferrum sulfuricum oxydulatum* — po tokiu vardu jis gaunamas aptiekose) tai gali emęs vieną jos dalį ant 8 dalų vandens, tokiu vandėniu išmazgoti kaip indus, kuriuose buvę mešlai ir vemalai, bet ir išnaikinti bakteridas, pripildams to vandens in mešlus, vemalus. Labai naudiugas yra teipogi *sierôs ruksztorius* (*acidum sulfuricum*), kurio 1 dalis ant dalu vandens jau išnaikina bakterijas. Dėl apmazgoimo ranku galima vartoti *Karbolini ruksztoriu* (*acidum carbolicum*), imant 5—10 dalų ant 100 vandens. Apnokinimas siera drabužių tokió ligonio gali teipogi nužavinti bakteridas.

Ligai in musu kuna inejus, t. e. bakteridoms jame besiveisent ir dauginantes, mes ne turime jokio ginklo, su kuriuomi jas isz kuno iszvariti galetomem. Reike tad tik laukti, pakol jos pačios iseis: bakteridos iseina — žmogus atsigraibsto ir pasveiksta. Mums liekti tik tą sumišima, kurį jos kune prieš musu sveikatą pakele, rupintis numazinti ir kuno pajegas stiprinti, kad jis ne butu valotas per tús grybelus. Naudinga yra ligonį tokį laikinti didelej', cystaj' šviesoi grinc.oj'. Pirmas ir didzauses rupestis trižnai pasirodžius — apstapdinti ją. Kožnas gali nusipirkti aptiekoj' vaistą t. v. *Tinktura opii simplicis*, kurio ant dienôs galima dūti po 5—10 lašų invarvinus in vandens šaukštą, kokius 3—4 ir daugiau sykiu. Žinoma, jaigu nog 10 arba 20 lašu vidurevimas apsistotu, daugiau davineti ne reike, pakol ne pasirodys vel. Maitinti tokį ligonį reike skanum' geru viralu, bet mažai ant vieno sykio dūdant. Krū-

pos su pienu, ryžei arba vel su mesą išvirtos — geriause tokioj ligoj tinka. Dėl gerimo naudingiause davineti arbata (Thee), biskelį arako arba romo invarvinant. Vemti be palovôs vercent, gerause davinet dėl ryimo ledo mažus šmotelus, arba ant ledo atšaldintą vandenį. Užtemijus, kad kunas pradedaš atsalti, reike kas antrą adiną atšaluses vietas išbruzinti ir trinti kampariniu špirtum ir po kožno trinimo ligoni apvinioti in koke šiltą dvikartę arba patalus. Jeigu ligonis vis silpnyn eina, naudinga davineti jam šaltą vandenį su arielka, arba kavą (kavę) su arielka. — Gerause, žinoma, butu, kad kožną, sunkesnį ligôs pripūlimą daktaras matitu: nes tik ipatybes kuno ir ligôs pamačius galima dūti ir naudingą pridėrančę rodą, kaip ir ką reiketu su tokiu ligoniu dariti.

Mes tūm tarpu norejome tik persergeti mūsų skaitytojus prieš nelaime, kuri gali ir musu šalije apsireikšti. Paminedami tą liga, mes nurodeme ant jos priežastiš, ir kokiū budu ji išsiplatina iš vietôs ing vietą. Jai mes ne turime ginklą prieš tūs mažiulelus musu sveikatos neprietelus, tai privalome tik žinoti ir pažinti, iš kur ir kaip liga atsiranda. Žinodami kolerôs priežastį, mes gauname tūm pat jau ipatingą ginklą, kuriūmi galime ir apsiginti. O tas ginklas — saugone, pasisaugojimas. Todelei, vyrai, budekime!

20. Liepôs 83.

Drs. J. Bs. —Pragoje.

Isz Lietuvôs.

14. Rūgpiučio pabaige gyvenimą Kasuto dvare, Nilijôs paviete, p. *Mieczislovas Tukala*, katras buvo lig 1863 m. marsalka to pavieto. Tas žmogus buvo del visu geras ir žinojo tiktai dirbti, kas yra naudinga del savo krašto. Trusesi be atsilsio ir truse su jūmi ne galejo ne vienas susiliginti. Ne paspejo išgirsti, jei kas ko reikalaujavo, tūjaus bego su roda ir pagelba kožnam, ne žiuredamas, kokio tikejimo, arba tautôs tas yr'. Todėl, norint nūg 1863 m. valščionys yra neapikantoj' su ponais, vienok ant jo šermenų susirinko jų dideles

kruvos, o lidint nabašninką, giventojai pravosławni (Rusai) drauge su savo kunigų iš miestelo Rabunų, su karunomis ir križiumi, sutiko jį ir palydejo 6 verstus. Žydai mažo miestelo Sosenkos, par kuri veže kuną, taip pat sutiko su uždegtomis žvakėmis ir maldomis padirbę ant kelo ludnabromį. Iš tolaus miestelio Ilja keli simtai žydų pribuvo in tą vietą su savo rabinu. Sutikę kuną nešė grabą, giedojo giesmes ir sake pamokšlus žydiškai. O, dūk Viešpatie mums daugiau tokių brolių Lietuvių! Netikelei atejo pasterai patarnautie žmogui, kursai ne vieną širdį uždege mašone par savo gerus darbus!... Tegul tas abrozdelis bus paveikšlu del mušiškiu, idant lautusi bļogų darbų! Rym.

Nūg visų Szventu *Vilniuje, Kaune ir Gartene atsivež naujos tiesdarimo, arba sudo vietos, butent Vilniuj' intaisintas tampa Tribunofas ir apigardinis sudas, o del Kauno ir Garteno gub.— po apigardinį sudą. Intaisimas šitų sudų yra labai svarbus daiktas, ir Lietuvei tur šendien pilną teisybę Vyresnybės prašintie, idant šituse suduse šalij' rusiskōs kalbōs butu vartojama ir lietuviška. Kožnas žino, kad žmogus tik prigimtoj' savo kalboj' gali gerause žodžeis išreikšti savo dumą, ir mes interese dasiekimo to mierio, kuri nauji sudai dasekti nori — butent *tikrą tiesą* — raginame savo prastus brolus vartoti suduse tik *vienu vieną lietuviszką kalbą*, nes stverdamiesi prie svetimōs kalbōs del išreiskimo savo dumōs, gali pavojingus ludimus kaip del savęs patiēs teip ir del artimo ištarti, ne pažindami priderančiai svetimą kalbą. Iš savo vel pusēs Sudo vyresnybe turetu akiškai padaboti ant reikalų Lietuvių nors sudo butuse, kad jie ne butu teip skreudzemi, kaip lig šiolei, ir kad žmones tiesą suduse atrastu, ko ne pigiausiu budu, ir ne privalitu už kožną rusiską žodį užmoketi, rubleis prisivaisinusiems apstingai Kaune ir kituse miestuse advokatams ir advokatpałaikiams, kurie tik ir tyko ant Lietuvių grašio... rb.*

Kauno gubernijoj' nūg Lenkmečio kur ne kur kaimuse atsirado burliokai, kad mumis maskoliškai ismokintu. Einu aš vieną kartą ant prekiavietės (turgaus)

ir girdziu burlioką lietuviškai kalbanti. Priejęs prie jo jūkdamasis paklausiu: „o gi kodel tu kalbi lietuviškai?“ „Tai kaip mumis čion mažeu, tai graičeu mums prider’ jusiskai, ne kaip jums musiškai išmoktie kalbet,“ atsake jis, ir teisingai, nes kožnas Lietuvoj’ ir tarp Lietuvių gyvenantis turi mokintis ir moket lietuviškai kalbeti ir ne daritie teip, kaip ligšiolei dare ne kurie iš Lenkijôs ateję ponelei, kurie tankei neapykanta del musu kalbôs isreiške ir rupinosi, lietuvišką niekindami, savąją Lietuvoj’ išplatintie. Tokį darbą mes pagirtie ne galime! Tik tas užsipelnis musu meilę, kursai myles musu šventą kalbą ir mumis pačius, nes mes Lietuvei toki esame žmones, jogeji mylime tik tūs, kurie mus myli!

Vb.

Kelaujant po Lietuvą, ipačei Raseiniu kampe, tenka ne retai pamatiti pasirodimus ant musu teviskôs žamės, kokius kituse kampuse, ipač Prususe, ne užeinami. *Kalnujei*, bažnitkiemis (miestelis) netoli Raseinių ne tur’ ne vieną žydą tarp savo giventojų, tai jau labai dailu, nes šėip Lietuvôs miestelei pilni jūd-ir rudbarzdzių kripžda ir vipžda. Anoj vietoj’ taigi vieni krikščionys givena. O kas dar maľoniaus, yra tai tas dalykas, kad visi giventojai lietuviškai, taip namie, kaip ir tarp svetimųjų, kalba. Randasi tame miestelij gimines grinai vokišku pravardziu, kurios vienok ne tik ne sneka vokiškai, bet ir nesupranta tą kalbą ir piksta, jai kas jūs vokiečeis vadina. Cze pat randasi ir keletas burlokų, kurie palengva lietuvišką kalbą, lietuviškus budus ir lietuvišką devejimą priima. Tai ir čion pasirodo ne užgintinai didesne intekme Lietuvių gentės ant kalbôs svetimų žmonių. — Kitu instabiu daigtu gerai padabojant, reike paminetie Lietuvôs križiūs. Senovôs križei ne buvo taip išdailinti, kaip dabar užėini ne vieną po kaimus ir miestelus. Tūse pačiuse Kalnujuse galima matitie križių, kurį sav ne senei tôs vietôs jaunikaičėi pasistate. Szisai paminklas iš storo aužūto padirbtas, yra tikrai darbas, iš kurio mistrą galima pažintie. Jojo daildarius, Lazdauckis, Idasaltunije gyvenantis, križių padarime yra toli parejęs ir didį tobulumą dasekęs, no-

rins jis dar jaunas. Dievo paveikslas ant križiaus yra skaptoriskas darbas, kurį pats mistras atlikęs, rodo mums, kad ir skaptorystoj, kuri aukštesnio mokslo, didesnio proto reikalauje, musu Lazdauckis toli nuejęs. Yra sumanus; asabos ant križiaus randamos, yra dailei išdrožtos ir priderančeme pasilaikime prieš viena kitą. Pats križius labai dailei iš tolo pasirodo; skersinei medzei yra du kartu deti. Aukštesninis trumpesnis už žemesnįjį. Ties skersmedzeis išeina išgrožinimai in visas šalis, taip kaip spindulei saules skritulo pavidulij'. Pats križius yra melinas, o šitie išgrožinimai — balti. Ant paties križiaus yra aniošas (angelas), kursai trubije in visas svieto šalis. Pastatimas to križiaus išneša per 50 rublų. Tokiu križiu Raseiniu pavieta galima daugelį rasti. Dumšiškių kaime randi da gražesnius križius maž ne prie kožno givenimo. —parplys.

2 d. Ruggpjučio Odesoj' atliktas tapo *jubilėjus*, 25-metinio truso del apšvietimo jaunumenės, Žamaičio *Motiejaus Czepôs* (Czepinskio), mokiniojo matematikôs prie antrôs Odesoj' gimnazijôs. „Gazeta Polska“ šiteip aprašo tą šventę: „kas ne pažinsta Odesoj' (kur in du šimtu tukstančiu giventoju) tą vyrą, toks vargiai rasis. Par 25 metus toj' pačioj' gimnazijoj' ir kitose mokslinčiose, butent prekybôs iškaļoj ir moteriškose mokino p. Czepiuskis matematikôs. Sziôs dienôs bukgalterei (prekybôs kningu vedejai) bankuse, bankieriu kantoruse, mokintojai matematikôs ir daug vjsokio amato žmoniu — yra tai jo mokintinei. Kietas Žamaitis spaude baisesi savo mokintinius, bet, ant to n'atbojent, jaunimas jį myl likšiolei ir pilnas yra del mokitajo dekingystės. Baigent pedagogišką Institutą Petropyleje, Czepiuskis buvo atsidavęs istorijai, bet iš priežastiės, ne priklausančios jo valei, tapo mokitaju matematikôs. Szendie tad pulkas jo draugu, su direktoriumi Budde ir inspektorium apygardôs iškalu prišakij', drauge su deputatais nūg buvusiu jo mokintiniu, sudejo jubilatui jo patiš ne puikiame, ale dailame rumelij' (viltoj') priderančius velijimus, adresa, albumą su apkaustintu sidabru viršumi, ir padoru apdovanojimą nūg artimesniu pažinstamu.

Tok's visūtinis pagarbinimas nūg žmonių ivairiōs tikybės ir kultiēs, mums rodos vertas yra, kad taptu plačiai apskelbtas. . . .“ Nūg savęs mes galetumeme pridurti, kad ne vienas Lietuvis yra taip svetur garbinamas už aukštą jo mokslą, išmintį ir trusą del dvasiskōs naudōs giventoju. Kodelgi tačau taip mažai musiškiu yra garbinamu pas mus Pačius? — Bene delto, kad per maž' mylime savo kraštą, savo gentę, o labjause savo kalbą ir vardą, tankei svetimiems dievams tarnaudami. . . S. R.

Ne senei Maskolijoj tape insteigta „*Auksztoji Komisija*“ del numazinimo girtūklystēs. Szi komisija nūg savęs pašauke mažesnes komisijas po gubernijas užklaudama ju, kum galima butu sumazinti girtūklystę ir ipačei ar ne reiketu visiškai nustumti žydus nūg pardavinejimo arielkos, nes komisijai priplaupta buvo, kad tai tik žydai trauken žmones prie arielkōs. Kas pasirode? Szitai komisijos Lietuvōs guberniju, sudetos iš vyresnybės musu krašto, vienu balsu atsiliepe, kad girtūklystēs, tokiōs kaip Maskolijoj', Lietuvoj ne esan. Dūk Dieve, kad tai butu teisybe pasakita, tai butu mums dide garbe ir geras pranešimas ant ateisinēs. Iš antrōs pusēs butu tai tūmi parodita nosis žydu neapkentėjams, nes žinoma, jog tikrojoj' Maskolijoj', butent t. v. didziojoj' Rusijoj', kur didziause girtūklyste, žydu n'ira ir arielką ten sinkūje tie patys Maskolei; dabargi pasirodo, kad Lietuvoj', kur daugiause yr' žydu ir jie pardavineje tą gerala, sviatas ne geria! Teisybę reikia pasakiti, kad musu žydelei dar yra šiek tiek padorus ir per daug ant ju skunstis ne privalome, todėl ir turime viltį, kad pas mums ne bus darinta jiems tokiu muštyniu, kokios vel prasided' Mažojoj' bei pietinej' Rusijoj' ir ipačei Vengru žemeje. S. R.

Iš Vilniaus mums rašoma: „*Autrame N. „Aušrōs*“ pamineta tapo apie Lietuvius Traku paviato, Vilniaus gubernijōs, kad jie savo kalbą ne myli. Noris jie taip ir darytu, tai ne anūs reik kaltintie, bet mažus bajo-relus ir gudu kunigus, kurie iškalba žmonems, kad lietuviška kalba ne graži ir paskutine, o niekindami prigimtą musu kalbą, prie savosiōs jūs verče ir pratina.

*Abelnai sakant ligsziolei Vilniaus vyskupysteje buvo di-
dei apleisti ir iszjuokti Lietuvei dvasiszkuose ju reika-
luose, nes ko ne visose lietuviszkose bazniciose pamok-
slai sakomi lenkiskai, giesmes giedamos lenkiskos, po-
tereji kalbama lenkiszki. Is sitos priezastijs randasi
Lietuvei, kurie ne zinote-ne zino, kad yra lietuviski
poterei ir maldu kningos lietuviskos. Lenkiskus pote-
rius Lietuvei kalbedami, nesupranta daug, deltogi zo-
dzius perkreipe, arba vel pridedami ir nutraukdami,
padaro tokius poterius, kurius, ne zinau, ar ir pats
Dievas supranta!... Tacau Lietuvei labai noretu, kad
jiems nors pamokslai butu sakomi lietuviskai, ir Zaslų
bei Zymarių parapijonai yra padave prasymus savo
Vyskupuj, melzdami, kad bazniciose vieton nesupranta-
mōs lenkiskōs butu investa lietuviska kalba. Zaslų
klebonas D. nenoredamas pradejo kalbeti žodi Dievo lie-
tuviskai, apturejes liepimā nūg savo vyresnybēs Dva-
siskōs. Yra viltis, kad jo mylesta vyskupas Grynevickis
ir apie kitus savo Lietuvius neužmirš. Girdejom, buk
tai ir Vilniaus katalikiškojei Seminarijoje' prades kleri-
kus lietuviskōs kalbōs mokinti. Dūk Dieve! kad grei-
tai išsipilditu: labai yra reikalinga, nes *Lietuvei rei-
kaluose tikejimo par vartojimā lenkiskōs kalbōs mal-
dose neiszpasakitai yra tamsus, teip jōg pagalos ne
tiek ne zino, kad yra vienas Dievas ir kad dusze žmo-
gaus yra nemirsztanti. Tik pavirsutinai jie yra krikš-
cionys—o is pamato dar slabmeldzeis (pagonais) liekti!—
Girdziu, kad Melagenūse, Szyenconiu pavieto, klebonas S.
netiktai kad apie dvasiskā apšvietimā Lietuviu nesirupina,
bet anūs ir ant pamokslō išjūkia, nes lenkiskai sakidamas
pamokslā šaipindamasis pasako kelis žodzus lietuviskai, o
kalbedamas su Lietuviu, kur's ne mok lenkiskai, kalbina
jį gudiškai! Lietuviskōs kalbōs jis ne nor ne girdet!..
Tokiu Vilniaus vyskupysteje kunigu ne vienas yra... O!
reiktu atsiminti nekuriems kunigams ant savo dvasiszko
pašaukimo, jūg jie yra paskirti ne del perchinejimo lie-
tuviskōs kalbōs, ale piktū Darbu; ne del sejmō lenkisz-
kōs kalbōs Lietuvoje, bet geru darbu ir garbēs Dievo!..."**

Zine nuog Redakcijos.

Išleisdami penktą „Aušros“ numerį, turime sakitie, kad tok's pasivėlijimas su jo spaudinimu atsitiko per priežastį iškelavimo p. Mikšo iš Ragainės. Sekančių numerių mūsų rašto nors par tatau išėjimas susitrukdino, tačiau jie visi pasirodis savo laike, ir skaititojas „Aušros“ apturės pilnai 12 numeriu. Kadagi p. Miksui atsitraukus, „Aušra“ ant greituju negalėjo rasti tam tikrą rėdika, tai 5 numeris ties išiuštais į redakcija, raštais atspaudintas labai išrodo šerpetūtas, jame sumaišitas ir raštas ir tarmes. Visi aulinkiniai numeriai išeis taip nutaisiti, kaip prideri—nės rėdiku paliko Jonas Szliupas. Metui givenimo „Aušrôs“ pasibaigus, tolimesnis jôs gyvastis prigulės nūg pačiu mūsų skaititojų. Pulkelui „Aušrôs“ prietelų daugsinantes, ji gales instoti ir in antrą metą savo trusavimo. Todelei mes šyrdingai prašome visus tikrus Lietuvôs prietelus, idant jie teiktusi iš savo pusės pasirupinti ape išplatinimą mūsų rašto ir tose šalise, kur jis iki šei Dienai da nepažinstamas. Kožnas platinantis meilę tarp brolių del musu, kalbôs lietuviskôs, išpildins tūmi pat prisakima Vięšpatiës, kursai liepe myletie savo gimdytojus ir jujų kalbą. Todelei raginkite, brolei, savo pažinstamus ir kaimynus, kad parsikviestu mūsų raštą.

Del geresnės pažintiës mus' pačių ir šiosdieniško mus' givenimo labai naudinga butu. kad mes galletume tureti žines iš visų Lietuvôs kampų. Todelei skaititojus mūsų prašome atsiunštie mums aprašimus visokių atsitikimu iš Lietuvôs, kuriūse

mes, pagal jų vertybę, galėsime po rubriką „Žiniós iš Lietuvós“ mūsų rašte patalpinti.

Pagalos turime prašiti, kad pasisamdant „Aušra“, adresai iš Lietuvós butu pridūdami lietuviškoj' kalboj', o iš tolymesnės Rusijós — prancuziškoj', arba vokiškoje. — Preke „Aušros“ ant pusės meto (6 numerei) yra 1 rub. 10 kap; ant metų (12 numerių) — 2 rub. 20 kap. su persiuntimū. Tūs, kurie tik ant pusės meto buvo „Aušra“ apsisitelavę, prašomę už sekančius numerius pinigų prisiunsti.

Gromatas su piningais, Rankraščius ir korespondencijas del patalpinimo pačioj „Aušroje“ prašome siunsti ant vardo rėdiko „Aušrós“

Ostpreussen, per Lumpönen, in Bittenen bei Ragnt.

Jon. Szliupas.

Gromatnyczia.

Petr Trupinel. Marijós pilej. Už atsiuntą „Kaimo moksliničios“ šyrdingai aciū! Išguldimas dailus — bus „Aušroj“ patalpinta. Turime viltj, kad iš Tamystós bus patogus rašitojas. Miklink tik ir vartok grina kalba, — ir kvieskie sandarbyston savo kalmynus. . . .

Jonui Kr. Suval. Vitolorauda gaunama pas knygininką Zupanski Poznaniuj (Zupanskis Buchhandlung in Posen. Preussen;) preke 3 m. = 1½ rub. be persiuntimo. „Aušra“ taps siuncėma pagal pridūta adresa.

J. Kim. Petropilej. 1 rub. apturėjome. Preke kalendoriaus 30 pf. = 15 kap. be persiuntimo.

Prof. Dr Fortun. Maskvoje. 6 M. aptureta. 1—4 N.N. „Aušros“ išsiunsta.

Vincui Vaič. Oškabalūse. Aciū už atsiunstas daineles — pasinaudūsim. 4 N. išsiunstas. Korespondencijos iš Bartnikų apigardės butu naudingos. Pasirupink Tamista užrašinti pasakas nūg Antano grabinio — daug nūg jo pelnisi! . . .

M. Mituz. Jonišk. 2 rub. gavome. Ant vardo p. Koržen. ne galejom tiesiok išsiunsti, nes adrese kaimo vardas ne aiškei pridūtas. Teikes adresa aiškų lr lietuviškai atsiunsti. 2—4 NN.

ant Tamystės vardo išsiuntė. Prašom pasirūpinti apie išplatiniimą „Auš.“ tarp pažįstamų.

Mat. Slanė. Trūmp—čiūse. „Aušra“ išsiunsta, bet ar daejo?

Jon. Trump. Sarguūš. 1 r. gauta. „Aušros“ 12 N. kaštūja 2 r. 20 k., už prisiunštus pinigų bus Tamystai išsiunsta tik 1—5 N.

Adomui Giedr. 2 r. gavome; pagal pridūtus adresus bus išsiunsta tik 1—5 NN.

Nincui Zamait. Nokišk. 1 r. 20 gauta; noras Tamystas bus išpildintas.

K. Š. Vanagel. „Rudenį“ apturejome—aciū! Pasinaudosim. Ne patingek, Tamysta, iš savo kampo atsiumsti daugiau žinių,— meilingai bus priimtus.

L. B. Nargomat. Malonetumeme sandarbininkų „Aušrės“ ekleje ir Tamystus gūdotiną vardą matitie.

Al. Burb. 25 r. aptureta; velijmas tamystės bus išpildintas. Prisiunstos eileles mums patiko—aciū! Bus patalpinta. Malonetumeme ir daugiau.

Stan. Prak. Zeim. 3 r. gauta. „Auš.“ išsiunsta.

Jonui Rym. Petropyl. Ne turedami Tamystės adresa, ne galim išsiunsti. Laukeme adreso ir šyrdingai dekavojame už velijimus del rašto. Ar ne galetumei Tamystą prisiunsti mums žinės iš lenkišku ir kitu petropyl. laikrašciu, kas tampa ape mus rašoma?

„Eglei“ Mintav. Malonetumeme labai tulą dainele del „Auš.“ prisiunsta regeti. Lietuvės paukštialėms pragyduš, gal, veik ir pavasaris grįš. . . .

Vėversiui ir Parplui. Szyrdingai aciū už prisiunštus raštus. Vislab taps išspaudinta.

Auszros V. numerio intalpa.

- 1) St. Szunb. Eik laukan! Lakšt. 122.
  - 2) Kundraitis. Margis, giesme. l. 124.
  - 3) J. Bs. Ape Senovės Lietuvių pyles. l. 129.
  - 4) J. A. V. Lietuvis. Tiesės zerkolas, giesme. l. 135.
  - 5) Vieversis. Tadeušas Kasėuška buvo Lietuvininkas. l. 136.
  - 6) Dr. J. Bs. Keli žodžiai apie kolera (pabaiga) l. 138.
  - 7) Iš Lietuvos. l. 143.
  - 8) Žine nūg Redakcijos. l. 149.
  - 9) Gromatnyczia, l. 150.
  - 10) Apgarsinimai, l. 152.
-

Apgarsinimai.
Lietuviškas
„AUSZROS KALENDORIUS“
ant
1884

išejo ir tur savije lakštu XL ir 72. Inturys jo: Kalendorius dienu bei švenčių pagal seną ir naują metų skaitlį, su paženklinimu mėnesio bertainių, saulės bei mėnesio užtekejimo ir nusileidimo, atmainų oro ir t.t. — Czeso rokundas. — Ape užtemimus saulės ir mėnesio 1884 m. — Ape meto laikus 1884 m. — Ciecorigos giminės. — Žemaičių ir aukštosios Lietuvos bei prūsų meturgei ir kernošei — Pasleptines misles. — Atleiskite! — Priestartis, giesmė. — Pirm šešių simtų metų, giesmė. — Pasaka ape vilką ir avį — Nenusigandantis, eilos. — Kaip karta kokiam persivertelui eina, pasaka. — Lietuva ant visados, giesmė. — Jaunujų Lietuvinkų giesmele. — Keli klausimai minykiški. — Daina apie arelę. — Simelio tevas, pasaka. — Senprusiški „teve musu.“ — Hamleto priežodis del biaužiojo svieto. — Graudenimas iš Hamleto. — Tiesos žodį sumyne. — Sena kalba tik vis jauna. — 'Te gyvoj' kalba muziko! — Musu rupescei. — Lietuvų skaitlus. — Žirgakalnis. — Iš Lietuvos. — Iš gospadiuystės ir Gaspadorystės: Medaus sutaisymas; medaus virimas; galvijų ligas. — Kaip galima praplatinti knygas. — Visoki trumpi kalbesei. — Koks laikas iki atsivedimo (turejimo) gyvolų praeina. — Apgarsinimai. — Vyriausieji metai geresniųjų atsitikimu. —

Kalendoriaus preke 30 pf. = 15 kap.; su persiuntimu per ru-bežiu 35 kap. Karabelinkai, perkanti sykiu daug, gauna ant 100 egz. 15 egz. veltu. Pirkti gauname: Ragaineje spaustuveje p. Albano bei Kibelkės; Klaipedoj pas knygininką p. Polencą; Lauksargiūs' pas p. Ziehe; Ausgiriūs' pas p. Szilomaitį; Smalininkūs' pas p. Vieškalnį; Szirvintoj' pas p. Schmidt'ą.

Vclitumeme, kad šit's Kalendorius kožname name butu randamas ir skaitomas.

Kauno gub., Sziauliu pav., Gruzdziu valsčiuje, pas Aug. Baranauska Szupiliuose galima pirkti: 1) Įtaisa išmokimui greitai paisinti visokias paisas ir abrozdas; prekis 75 kap. ant vietos, su prisiuntimu — 1 rubl. 2) Įtaisas pripratimui rankos gražiai rašiti — pr. 75 kap.; su prisiunt. — 1 rublis. 3) Kningute monu — 25 kap. su pers. 4) Skrinute monu — 75 kap. 5) Maišius monu — 25 kap. — Kas prisius pastos marką už griviną, gaus pilną darasą tokiu daigtu.

Lietuvininkams privelija Aug. Baranauskas.

Iszdavikas ir Redakteris Jon. Szliupas.
Spaustuve Albano & Kibelkės Ragaineje.